

Hemşirelik Öğrencilerinin Sosyal Medya Kullanımı ve Aile İletişiminin Sosyotelist Olma ve Sosyotelizme Maruz Kalma Durumlarına Etkisi

Pınar UYAR¹, Dijle AYAR²

ÖZ

Amaç: Günümüzde gelişen teknoloji ile birlikte bireylerin iletişim ve etkileşim şekli değişmekte olup bu değişimle birlikte sosyotelizm ve sosyotelizme maruz kalma problemi gün geçtikçe önem kazanmaktadır. Bu davranışı etkileyebilecek faktörler arasında aile içi iletişim ve sosyal medya kullanımı önemli rol oynamaktadır. Bu çalışmanın amacı; hemşirelik öğrencilerinin sosyal medya kullanımı ve aile iletişiminin sosyotelist olma ve sosyotelizme maruz kalma durumlarına etkisini incelemektir.

Gereç ve Yöntemler: Bu araştırma tanımlayıcı, nitelikte 739 hemşirelik öğrencisi ile yapılmıştır. Çalışmanın verileri; “Tanımlayıcı Bilgi Formu”, “Sosyal Medya Kullanımı ve Aile İletişimi Ölçeği”, “Genel Sosyotelist Olma” ve “Genel Sosyotelizme Maruz Kalma Ölçeği” kullanılarak toplanmıştır. Hemşirelik öğrencilerinin tanımlayıcı bilgileri sayı ve yüzde analizleri ile, değişkenler arasındaki ilişki pearson korelasyon ve regresyon analizi ile değerlendirilmiştir.

Bulgular: Öğrencilerin sosyal medya kullanımı ile aile iletişimleri ve sosyotelist olma durumları toplam puan ortalamaları arasındaki korelasyon ve sosyal medya kullanımı ile aile iletişimleri ve sosyotelizme maruz kalma durumları toplam puan ortalamaları arasındaki korelasyon incelendiğinde; pozitif yönde zayıf düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Sosyal medya kullanımı ve aile iletişiminin genel sosyotelist olma durumunu 0,357 kat, sosyotelizme maruz kalma durumunu ise 0,368 kat arttırdığı belirlenmiştir.

Sonuç: Öğrencilerin sosyotelizme maruz kalma durumları ile sosyal medya kullanımı ve aile iletişimi arasındaki ilişkinin anlamlı olduğu saptanmıştır. Hemşirelik öğrencilerinin sosyal medya kullanımı ile aile iletişiminin genel sosyotelist olma ve sosyotelizme maruz kalma durumunu yordadığı bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Sosyal medya; iletişim, aile.

The Effect of Nursing Students' Use of Social Media and Family Communication on Phubbing and Being Phubbed

ABSTRACT

Aim: Today, with the developing technology, the way of communication and interaction of individuals is changing, and with this change, the problem of being phubbed and phubbing gains importance day by day. Among the factors that can affect this behavior, communication within the family and the use of social media play an important role. The aim of this study is to examine the effects of social media use and family communication of nursing students on phubbing and being phubbed.

Material and methods: This research was conducted total of 739 nursing students in a descriptive, cross-sectional and correlational qualification. The data of the study; It was collected by using the “Descriptive Information Form”, “Social Media Usage and Family Communication Scale”, “General Scales of Phubbing and Being Phubbed Scale”. Nursing students' descriptive information was evaluated by number and percentage analysis, and the relationship between variables was evaluated by pearson correlation and regression analysis.

Results: When the correlation between the students' social media use, their family communication and their phubbing status is examined; It was determined that there was a weak and significant relationship in the positive direction. When the correlation between social media use, family communications and being phubbed is examined, the correlation between the total score averages is examined; It was determined that there was a weak and significant relationship in the positive direction. It was determined that the use of social media and family communication increased the general being phubbing status 0.357 times and the exposure to phubbing 0.368 times.

Conclusion: It was determined that there was a significant relationship between students' exposure to phubbing and their use of social media and family communication. It was found that nursing students' social media use's and family communication predicted their phubbing and being phubbed.

Keywords: Social media; communication, family.

1 Dokuz Eylül Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği AD, İzmir, Türkiye

2 Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği AD, Antalya, Türkiye

Sorumlu Yazar / Corresponding Author Dijle AYAR, e-mail: dijle.ayar@alanya.edu.tr

Geliş Tarihi / Received: 18.11.2022, Kabul Tarihi / Accepted: 05.12.2023

GİRİŞ

Günümüzde teknolojik aletlerin kullanımı giderek artmaktadır (1). We Are Social (2) raporuna göre, dünyada 5,31 milyar mobil kullanıcı, 4,62 milyar sosyal medya kullanıcısı ve 4,95 milyar internet kullanıcısı olduğu belirlenmiştir. Özellikle bu çalışmada dünya nüfusunun yarısından fazlasının sosyal medya kullandığı saptanmıştır (2). Türkiye raporunda ise, nüfusun %97,2'sinin akıllı telefona sahip olduğu, kullanıcıların günde yaklaşık sekiz saat internette, üç saat sosyal medyada zaman geçirdiği ve 62 milyondan fazla kullanıcının mobil internet kullanıcısı olduğu tespit edilmiştir (3). Internet World Stats (IWS) çalışmasında (4) ise, ülkeler arasında internet kullanım sıklığı açısından 72 milyon kullanıcı ile Türkiye'nin 3. sırada olduğu belirlenmiştir. Ayrıca Türkiye'de hanelerin %94'ünün evden internete erişim imkânına sahip olduğu, %82,6 oranla internet kullanan bireylerin olduğu, interneti düzenli kullanan bireylerin oranının ise %80,5 olduğu bulunmuştur (5). UNICEF Dünya Çocuklarının Durumu Raporu'na göre (6) interneti en fazla kullanan yaş grubunun gençler olduğu, ayrıca internet kullanan gençlerin oranının %92,4 olduğu belirlenmiştir.

Günümüzde bilim ve teknolojide görülen gelişmeler beraberinde birçok değişimi de (bilgi almak, gündemi takip etmek, kitlesel iletişime olanak sağlama, istenilen içeriklere kolayca ulaşabilme) getirmektedir. Bu değişimler günlük yaşamı kolaylaştırmakla birlikte birtakım olumsuzluklara da (sosyal medyaya bağımlı olma, yüz yüze iletişim yerine tercih edilmesi, iletişim bağlarının zayıflaması) neden olmaktadır (7-13).

İnternetin zaman ve mekân sınırlarını ortadan kaldırmasıyla insanlar yüz yüze iletişime kıyasla, sanal iletişimi daha çok tercih etmeye başlamıştır (8,14). Akıllı telefonlarına bakmadan, özellikle de sosyal medya sitelerinde güncel konuları takip etmeden güne başlayamayan insan sayısı giderek artmaktadır. Özellikle sosyal medyanın uzun süreli kullanımı aile içi iletişimi de etkilemektedir (8,15). Bu bağlamda internet ve sosyal medya kullanımı, gençlerin aileleri ve sosyal çevresi ile iletişim şeklini de değiştirmektedir.

Özellikle gençler arasında sosyal medya sitelerinin herkese açık ve herkesin katılımını sağlama özelliğinin olması, gençlerin birbiriyle etkileşimine olanak sağlaması nedeniyle günlük yaşamlarında vazgeçemedikleri bir alışkanlık haline gelmiştir (16). Ancak çalışmalarda gençlerin ailesi ve sosyal çevresi ile iletişimlerini sosyal medya kullanımının olumsuz etkilediği, sosyal medya kullanımı arttıkça ebeveynleri ile geçirdikleri sürenin dolayısıyla da uyumlarının azaldığı belirtilmektedir (17-19).

Literatürde yapılan çalışmalar gençler arasında internet ve sosyal medya kullanımının giderek arttığını ve (20, 21) son günlerde büyük bir problem haline gelen sosyotelizmin de zemininin oluştuğunu vurgulamaktadır (20-25). Sosyotelizm ile ilgili tanımlarda, bireyin sosyal çevresi ile iletişim kurduğunda akıllı telefonuyla ilgilenerek dikkatini veremediği böylelikle karşısındaki kişi ile iletişimini kaçırması olarak tanımlanmaktadır (26). Sosyotelizm; çevresindekileri görmezden gelerek, zamanını sosyal medya (facebook, instagram.vb) kullanımı ile geçirme eylemidir (27). Bireyin karşısındaki kişiyi umursamaması, iletişimi sürdürmeyererek saygısız davranışlar sergilemesi, sanal ortamda kurduğu etkileşimi gerçek yaşamda

kuracağı etkileşime tercih etmesidir (26). Sosyotelist bireyler, sözü edilen davranışları ile sadece kendi yaşamını değil aynı zamanda sosyal çevresindeki bireyleri de etkilemektedir. Sosyotelist olan biri ile etkileşim içerisinde olan birinin, sosyotelistin kendisi ile ilgilenmeyip telefonuna bakması, sosyal etkileşim gerçekleşmesi gereken herhangi bir ortamda etkili vakit geçiremeyip durumdan olumsuz etkilenmesine neden olmaktadır (28). Sosyotelizme maruz kalan kişiler çoğunlukla durumdan memnun olmadıklarını (29), karşısındaki ile bağlantı kuramadıklarını (30), temel ihtiyaçlarının özellikle de sosyal gereksinimlerinin karşılanmasının engellendiğini düşünmektedir (31).

Ayrıca sosyotelistlerin iletişim becerileri açısından yetersizlik yaşadıkları, anlatılanları eksik anladıkları, bir kısmının kendisini çevresinde olup bitenlere tamamen kapattığı özellikle akıllı telefonuyla ilgilenirken göz teması kurmada zorlandıkları saptanmıştır (26). Karşısındaki ile sosyal temasta bulunmayan bir bireyin de telefona kullanımına yönelme olasılığı oldukça yüksektir (27). Bu bağlamda bir bireyin hem sosyotelist hem de sosyotelizme maruz kalan konumunda olması da olasıdır (32).

Yapılan çalışmalar hem sosyotelist olma hem de sosyotelizme maruz kalma oranlarının gençler arasında giderek arttığını göstermektedir (33-35). Literatür incelendiğinde sosyotelizme etki eden çeşitli etmenlerin (internet bağımlılığı, akıllı telefon bağımlılığı, duygusal durum, benlik saygısı, gelişmeleri kaçırma korkusu, can sıkıntısı, sosyal medya kullanımı vb.) olduğu belirlenmiştir (15,25,26,34-36). Her geçen gün akıllı telefonların gençlere sanal ortamda sunduğu (sanal uygulamalar, popüler sanal siteler) özelliklerin artması, gençlerin kullanımını teşvik eden bu özellikleri ile gençlerin akıllı telefonlarını ellerinden bırakamaması, her bir genci sosyotelist olma veya sosyotelizme maruz kalma adayı haline getirmektedir. Literatürde sosyotelizm üzerine yapılmış araştırmaların sınırlı sayıda olması sebebiyle özellikle sosyotelizmin gençler üzerine etkisinin araştırıldığı fazla sayıda çalışmaya ihtiyaç duyulduğu vurgulanmaktadır (37). Bu bağlamda bu çalışmanın amacı, hemşirelik öğrencilerinin sosyal medya kullanımı ve aile iletişiminin sosyotelist olma ve sosyotelizme maruz kalma durumlarına etkisini incelemektir.

GEREÇ VE YÖNTEMLER

Araştırmanın Tipi

Bu araştırma; tanımlayıcı, kesitsel ve korelasyonel nitelikte yapılmıştır.

Araştırmanın Yeri ve Zamanı

Araştırma, Türkiye'nin batısında yer alan bir Hemşirelik Fakültesinin hemşirelikte lisans öğrencileri (n=739) ile gerçekleştirilmiştir.

Araştırmanın Evren ve Örneklemi

G-Power programında regresyon analizinde 0.05 Tip-I hata, 0.20 (% 80 güç) Tip-II hata, tek öngörücü ve orta etki büyüklüğü (0.15) baz alınarak gerekli örneklem büyüklüğü 55 öğrenci bulunmuştur. Ayrıca G-Power 3.1 programında regresyon analizinde 0.01 Tip-I hata, 0.01 (% 99 güç) Tip-II hata, tek öngörücü ve orta etki büyüklüğü (0.15) baz alınarak gerekli örneklem büyüklüğü 164 öğrenci olarak bulunmuştur (41). Ancak değişkenler arasındaki ilişkinin net anlaşılabilmesi için örneklem

dahil etme kriterlerine uygun ve yazılı onam formu olan 739 hemşirelik öğrencisi çalışma kapsamına alınmıştır. Hemşirelik Fakültesi'nde toplam öğrenci sayısı 1200 olup, örnekleme ulaşma yüzdesi 61.5'dir. Örnekleme dahil etme kriterleri; a) hemşirelik fakültesi öğrencisi olması, b) öğrencilerin akıllı telefonlarının olması, c) öğrencilerin herhangi bir sosyal medya hesaplarının ve kullanımının olması, d) yazılı onam formu olan ve gönüllük esası ile katılmayı kabul eden öğrenciler olarak belirlenmiştir. Çalışmanın verileri Google form oluşturularak her öğrencinin hem e-mail adresine gönderilmiş hem de mesaj ile ayrı ayrı öğrencilere çalışmanın linki iletilmiştir. Araştırmacılar tarafından hafta da bir gün hatırlatıcı mesaj ile öğrencilerin formu doldurmaları istenmiştir.

Veri Toplama Araçları

Çalışmanın verileri; "Tanımlayıcı Bilgi Formu", "Sosyal Medya Kullanımı ve Aile İletişimi Ölçeği", "Genel Sosyotelist Olma" ve "Genel Sosyotelizme Maruz Kalma Ölçeği" kullanılarak toplanmıştır.

Tanımlayıcı Bilgi Formu

Bu form, literatür taraması yapılarak oluşturulmuştur (22,32). Hemşirelik öğrencilerinin yaşını, cinsiyetini, internet kullanım durumu, sosyal medya akıllı telefon kullanım durumunu, internet sosyal medya ve internet kullanım amacı ve süresini içeren toplam 12 sorudan oluşmaktadır.

Sosyal Medya Kullanımı ve Aile İletişimi Ölçeği

"Sosyal Medya ve Aile İçi İletişim" ölçeği sosyal medyayı kullanım durumlarına göre üniversite öğrencilerinin aile içi iletişimlerini değerlendiren 18 maddeden oluşan Demir (2016) tarafından geliştirilen ölçektir (17). Ölçek beşli likert tipte olup 1-5 puan arasında değerlendirilmektedir. Ölçeğin faktör yük değerleri 0,34-0,82 arasındadır (17). Türkçe ölçeğin toplam Cronbach alfa katsayısı 0,84 olarak hesaplanmıştır. Ölçek gençlerde kullanılabilecek geçerli ve güvenilir bir ölçektir (17). Bu çalışmada ölçeğin toplam Cronbach alfa katsayısı 0,90 olarak bulunmuştur.

Genel Sosyotelist Olma Ölçeği (GSOÖ)

Chotpitayasunondh ve Douglas (32) tarafından geliştirilen ölçek, üniversite öğrencilerinin telefon kullanımının sosyal ilişkiler üzerine etkilerini değerlendirmek amacıyla geliştirilmiştir. Ölçeğin Türkçe geçerlilik ve güvenilirliği Göksun Orhan (32) tarafından yapılmıştır. Ölçek 15 madde ve yedili likert tipte olup 1-7 arasında değerlendirilmektedir. Türkçe ölçeğin Cronbach alfa değerinin 0,86'dır. Ölçekten alınan puanlar arttıkça sosyotelist davranış özellikleri de artmaktadır (32). Bu çalışmada ölçeğin toplam Cronbach alfa katsayısı 0,912 olarak bulunmuştur.

Genel Sosyotelizme Maruz Kalma Ölçeği (GSMKÖ)

Chotpitayasunondh ve Douglas (2018) (32) tarafından geliştirilen ölçek, üniversite öğrencilerin sosyotelizme maruz kalma durumlarını incelemektedir. Genel Sosyotelizme Maruz Kalma ölçeği 22 maddeden oluşmaktadır. Türkçe ölçeğin Cronbach alfa değerinin 0,87 olduğu saptanmıştır. Ölçek tanı koymayı sağlayan bir ölçek değildir (32). Ölçekten alınan puan arttıkça sosyotelizme maruz kalma durumu artmaktadır. Bu çalışmada ölçeğin toplam Cronbach alfa katsayısı 0,95 olarak bulunmuştur.

İstatistiksel Analiz

Verilerin analizi IBM SPSS İstatistik 26 versiyonu ve G Power 3.1 ile gerçekleştirilmiştir. Verilerin dağılımı çarpıklık ve basıklık ile değerlendirilmiş olup çarpıklık ve

basıklığın her ikisi de ± 2 arasında dağılmıştır. Veriler normal dağılımdadır. Verilerin analizinde uç değer bulunmadığı belirlenmiştir. Hemşirelik öğrencilerinin tanımlayıcı bilgileri n (%) analizleri ile, öğrencilerin değişkenlerden aldığı puan ortalamaları ise ortalama $\pm$ standart sapma ile değerlendirilmiştir. Sosyal medya kullanımı ve aile iletişimi ile sosyotelist olma ve sosyotelizme maruz kalma arasındaki ilişki pearson korelasyon katsayısı ile, hemşirelik öğrencilerinin sosyal medya kullanımı ve aile iletişiminin sosyotelist olma ve sosyotelizme maruz kalma durumuna etkisi ise basit regresyon analizi ile, ölçek puanlarının modele katılıp katılmayacağı ise çoklu doğrusal bağıntı analizi ile değerlendirilmiştir. Çoklu bağıntı testlerinin tolerans değeri 2'nin üzerinde, Condition Index değeri 15'in altında ve Variance Inflation Factor (VIF) değeri 10'un üzerinde olanlar modele dahil edilmiştir. Anlamlılık düzeyi $p < 0,05$ olarak kabul edilmiştir.

Araştırmanın Etik Yönü

Dokuz Eylül Üniversitesi Girişimsel Olmayan Araştırmalar Etik Kurulu'ndan 29.03.2021 tarihli (6061-GOA protokol numaralı Karar No: 2021/10-23) etik kurul onayı ve kurum izni alınmıştır. Ölçekler online ortamda Google form ile toplanmıştır. Online formda öğrencilerin onam verdiği, izinlerinin alındığı ve çalışmanın amacının anlatıldığı bölüm yer almıştır. Google formda onamları olan ve katılmaya istekli olan öğrenciler çalışmaya alınmıştır.

Araştırmanın Kısıtlılıkları

Öğrenciler veri toplama dönemi boyunca uzaktan eğitim aldıkları için, ölçekler online ortamda uygulanmıştır. Bu nedenle internete erişim sorunu yaşayan öğrencilere ulaşılamamıştır.

BULGULAR

Çalışma 739 hemşirelik öğrencisi ile (1., 2., 3., ve 4., sınıf öğrencisi) gerçekleştirilmiştir. Öğrencilerin %66,57'si (n=492) kız öğrenci olup yaş ortalaması $20,80 \pm 1,59$ 'dur. Hemşirelik öğrencilerinin sınıf düzeyi incelendiğinde; %30,17'si (n=223) birinci sınıfa, %28,68'i (n=212) ikinci sınıfa, %22,46'sı (n=166) üçüncü sınıfa ve %18,69'u (n=138) dördüncü sınıfa devam etmektedir. Hemşirelik öğrencilerinin internet ve akıllı telefon kullanım durumları incelendiğinde; çalışmaya dahil olan tüm öğrencilerin kendilerine ait akıllı telefonlarının olduğu ve tamamının internet kullandığı belirlenmiştir. Öğrencilerin internet kullanım sıklığına bakıldığında; %96,61'inin (n=714) her gün interneti kullandığı, %2,57'sinin (n=19) haftada 3-4 gün kullandığı ve %0,81'inin (n=6) ise haftada 1-2 gün internet kullandığı saptanmıştır. Öğrencilerin internet kullanımına ne kadar zaman ayırdığı incelendiğinde; %4,87'sinin (n=36) bir saatten daha az, %32,74'ünün (n=242) 1-3 saat, %31,93'ünün (n=236) 3-5 saat, %19,62'sinin (n=145) 5-7 saat ve %10,82'sinin (n=80) ise yedi saat ve üzeri internet kullanımını olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin internet kullanım amaçları sorgulandığında; %17,45'inin (n=129) ödev hazırlama, %18,53'ünün (n=137) film izleme, %13,93'ünün (n=103) sohbet etmek, %29,49'unun (n=218) sosyal medya siteleri gezinmek ve %15,29'unun (n=113) çevrimiçi oyun oynamak amacıyla interneti kullandığı bulunmuştur. Öğrencilerin sosyal medya kullanım durumları incelendiğinde; çalışmaya dahil edilen tüm öğrencilerin sosyal medya kullandığı, %91,33'ünün (n=675) her gün,

%6,49'unun (n=48) haftada 3-4 gün ve %2,16'sının (n=16) haftada 1-2 gün sosyal medyayı kullandığı belirlenmiştir.

Öğrencilerin sosyal medya kullanım amaçları irdelendiğinde ise; %31,52'sinin (n=233) zaman geçirmek, online sohbet, gündemi takip etmek, profil güncellemek, arkadaşlarının ne yaptığını kontrol etmek ve bilgi alışverişi amacıyla kullandığı, %17,5'inin ise zaman geçirmek amacıyla kullandığı saptanmıştır.

Hemşirelik öğrencilerinin çalışmada kullanılan ölçeklerden aldıkları toplam puan ortalamaları incelendiğinde; Sosyal Medya Kullanımı ve Aile İletişimi Ölçeği toplam puan ortalaması 54.66±16.80; Genel Sosyotelist Olma Ölçeği toplam puan ortalaması 44,07±17,13; Genel Sosyotelizme Maruz Kalma Ölçeği toplam puan ortalaması 76,82±26,65 olarak bulunmuştur. Hemşirelik öğrencilerinin ölçeklerden aldıkları toplam puan ortalamaları Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. Hemşirelik öğrencilerinin ölçeklerden aldıkları toplam puan ortalamaları (n=739)

	Ortalama	Standart Sapma
Sosyal Medya Kullanımı ve Aile İletişimi Ölçeği	54.66	16.80
GSOÖ	44.07	17.13
GSMKÖ	76.82	26.65

GSOÖ: Genel Sosyotelist Olma Ölçeği; GSMKÖ: Genel Sosyotelizme Maruz Kalma Ölçeği

Hemşirelik öğrencilerinin sosyal medya kullanımı ile aile iletişimleri ölçeği ve GSOÖ toplam puan ortalamaları arasındaki korelasyon incelendiğinde; hemşirelik öğrencilerinin GSOÖ toplam puan ortalamaları ve sosyal medya kullanımı ile aile iletişimleri toplam puan ortalamaları arasında pozitif yönde zayıf düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir ($r=0,330$, $p<0,001$) (Tablo 2). (42).

Tablo 2. Hemşirelik öğrencilerinin sosyal medya kullanımı ve aile iletişimi ile sosyotelist olma durumları ölçeği ve sosyotelizme maruz kalma durumları ölçeği toplam puan ortalamaları arasındaki ilişki (n=739)

	1**	2**	3**
	r		
1**.Sosyal Medya Kullanımı ve Aile İletişimi Toplam Puan Ortalamaları	1.0		
2**. GSOÖ Toplam Puan Ortalamaları	0,330	1.0	
3**. GSMKÖ Toplam Puan Ortalamaları	0,349	0,295	1.0

GSOÖ: Genel Sosyotelist Olma Ölçeği; GSMKÖ: Genel Sosyotelizme Maruz Kalma Ölçeği;

1** Sosyal Medya Kullanımı ve Aile İletişimi Toplam Puan Ortalamaları

2** GSOÖ: Genel Sosyotelist Olma Ölçeği Toplam Puan Ortalamaları

3** GSMKÖ: Genel Sosyotelizme Maruz Kalma Ölçeği Toplam Puan Ortalamaları

Hemşirelik öğrencilerinin sosyal medya kullanımı ile aile iletişimleri ölçeği ve GSMKÖ toplam puan ortalamaları arasındaki korelasyon incelendiğinde ise; hemşirelik öğrencilerinin GSMKÖ toplam puan ortalamaları ve sosyal medya kullanımı ile aile iletişimleri toplam puan

ortalamaları arasında pozitif yönde zayıf düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir ($r=0,349$, $p<0,001$) (Tablo 2). (42)

Bu çalışmada sosyotelist olma ve sosyotelizme maruz kalma durumu ile aile iletişimi arasındaki ilişkiler göz önüne alınarak iki ayrı model oluşturulmuştur.

Hemşirelik öğrencilerinin genel sosyotelist olma durumları ile sosyal medya kullanımı ve aile iletişimi arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla çalışılan regresyon modelinin anlamlı olduğu saptanmıştır ($p<0,001$). Model'de genel sosyotelist olma ölçeğinin, aile iletişiminin %13'ünü ($R^2=0,128$) açıkladığı belirlenmiştir ($p<0,001$). Modele göre aile iletişiminin genel sosyotelist olma durumunu (Beta=0,357) 0,357 kat arttırdığı saptanmıştır ($p<0,001$) (Tablo 3).

Tablo 3. Hemşirelik öğrencilerinin sosyal medya kullanımı ve aile iletişiminin sosyotelist olmayı yordama durumu (n=739)

	Model
	β
GSOÖ*	0,357
R	0,357
R ²	0,128
F	107,795
SH	1,197
B	12,430
t	10,382
p	<0,001
DW	1,934

Not: GSOÖ: Genel Sosyotelist Olma Ölçeği

DW: Durbin Watson

SH: Standart Hata

R: Ortak Korelasyon katsayısı

B: Standardize Beta

Genel sosyotelizme maruz kalma ile aile iletişimi arasındaki ilişkiler göz önüne alınarak oluşturulan modelde ise; hemşirelik öğrencilerinin genel sosyotelizme maruz kalma durumları ile aile iletişimi arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla çalışılan regresyon modelinin anlamlı olduğu saptanmıştır ($p<0,001$). Model'de sosyotelizme maruz kalma ölçeğinin, aile iletişiminin %14'ünü ($R^2=0,135$) açıkladığı belirlenmiştir ($p<0,001$). Modele göre aile iletişiminin, sosyotelizme maruz kalma durumunu (Beta=0,368) 0,368 kat arttırdığı belirlenmiştir ($p<0,001$) (Tablo 4).

Tablo 4. Hemşirelik öğrencilerinin sosyal medya kullanımı ve aile iletişiminin genel sosyotelizme maruz kalmayı yordama durumu (n=739)

	Model
	β
GSMKÖ*	
R	0,368
R ²	0,135
F	115,301
SH	1,854
B	19,912
t	10,738
p	<0,001
DW	1,891

*Genel Sosyotelizme Maruz Kalma Ölçeği

DW: Durbin Watson, SH: Standart Hata

R: Ortak Korelasyon katsayısı, B: Standardize Beta

TARTIŞMA

Her yaştan bireyin ilgisini çeken, günümüzde iletişim aracı denilince akla ilk olarak gelen sosyal medya platformları; özellikle genç popülasyonun sosyal medya kullanım oranı ve sosyal medyada geçirilen sürenin artmasına neden olarak gençler arasında yeni bir iletişim şeklinin hayata geçtiğini göstermektedir (35). Sosyal medya platformlarının bu denli hayatın içinde olması, bireyleri hatta toplumu bu denli etkilemesi ve kullanımının yaygınlaşması, sosyal ve psikolojik etkiler yaratmaktadır (35). Yapılan çalışmalarda sosyal medyanın en önemli etkilerinin uzun süreli kullanımda aile içi iletişimi etkilemesi olduğu üzerinde durulmaktadır (36,37). Bu çalışmada, hemşirelik öğrencilerinin sosyotelizm durumları sosyal medya kullanımı ile aile iletişimlerini artırdığı görülmektedir. Sosyal medya kullanımı ve aile iletişimi, genel sosyotelist olma durumunun %13'ünü açıklamaktadır. Bu bağlamda hemşirelik öğrencilerinin sosyotelist olma durumlarının %87'sinin diğer faktörlerden etkilendiği düşünülmektedir. Sosyal medya platformlarında sosyalleşme için harcanan vaktin, yüz yüze iletişime ayrılacak zamandan çalması, akıllı telefon ve sosyal medyanın gençlerin ebeveynleri ile olan etkileşimlerini olumsuz etkilediği, gençlerin odalarına kendilerini kapatmaları ve sosyal medya kullanarak zaman geçirmeleriyle bu durumun giderek olumsuzlaştığı belirtilmektedir (8).

Çalışmamızın bulguları ile benzer şekilde Yankı ve Özçiçek (38) 370 üniversite öğrencileriyle yaptığı çalışmada, özellikle bu yaş grubu öğrencilerinin sosyal kimliğinin gelişmesinde önemli bir araç olarak görülen sosyal medya ve akıllı telefon kullanımının öğrencilerin sosyal ilişkilerinin sürdürülmesinde sıkıntılara sebep olduğu belirlenmiştir. Çalışmalarda, üniversite öğrencilerinin sabah ilk uyaandıklarında öncelikli olarak akıllı telefonlarına yöneldiği, telefonlarını kontrol ettiklerini vurgulamaktadır. Özellikle telefonların bilgisayar gibi işlev görmesi, sosyal medya uygulamalarının daha dikkat çekici olması ve bireylerin sosyal medyada yer edinme çabası içinde olup, daha tanınır kişi olmak istemesi bireyleri akıllı telefon kullanımına daha da itmektedir (35,39). Tomczyk et al., (25) çalışmasında ise, 1083 adölesanın %52'sinin akıllı telefon kullanmadığı zamanlarda canlarının sıkıldığı, adölesanların %35'inin telefonlarının şarjının bitmesinden yüksek düzeyde anksiyete yaşadığı, %35'inin ise akıllı telefonları olmadan iletişim kuramayacaklarından endişe duyduklarını bildirmiştir. (25). Cao ve ark., (34) üniversite öğrencileri arasında telefon kullanımını incelediği çalışmada, öğrencilerin %81,31'inin telefonların yaşamları üzerinde derin bir etkisi olduğunu düşündüklerini, telefonları çoğunlukla iletişim ve eğlence aracı olarak kullandıklarını (%81,32) ve gün geçtikçe telefonlara güvendiklerini ve öğrencilerin çoğunun (%92,31) telefon olmadan rahatsız olduğunu saptamıştır (34). Karadağ ve ark.'nın (26) sosyotelizm davranışı sergileyen genç yetişkinlerin sosyotelist olma davranışlarının nedenlerini ve yaşamlarındaki etkilerini araştırdıkları nitel çalışmada, üniversite öğrencilerinin akıllı telefon kullanımı özellikle sosyal medya kullanımının kişilerarası ilişkileri olumsuz etkilediği, sosyotelist davranış sergileyen öğrencilerin iletişim becerisi açısından yeterli hissetmedikleri, akıllı

telefonlarıyla ilgilenirken buldukları ortamdaki kişilerle göz teması kuramadıkları, bazılarının anlatılanları eksik anladığı ve çevreye kendini kapattığını belirlemiştir (26). Özellikle öğrenciler aileleri ile bir arada olduklarında telefona bakma konusunda uyarı aldıklarını, ailelerinin telefona kısıtlama getirmeleri nedeniyle aileleri ile bir arada olmak istemediklerini belirtmiştir (26). Elitaş (40) çalışmasında, gençlerin çoğunlukla sosyal medya kullanımını tercih ettiğini, aileleriyle iletişim süreçlerine aktif bir katılım sağlayamadıkları, akıllı telefonlarını ve sosyal medyayı kontrol etmek istediklerini bulmuştur. Bu bağlamda, bu çalışmanın literatürde yer alan çalışmalar ile benzer bulgularının olduğu, sosyal medya kullanımı ve aile iletişiminin genel sosyotelist olma üzerine etkisi olduğu, sosyotelist olma davranışını açıklayan değişkenler arasında sosyal medya ve aile iletişimin önemli bir yeri olduğu düşünülmektedir.

Sosyotelizm ve sosyotelist davranışlar toplum tarafından uygun olmayan, kaba ve saygısız yaklaşım olarak nitelendirilirken aynı zamanda bu davranışın uygunsuz olduğunu belirten bireylerin de bu davranışı sergilediği üzerinde durulmaktadır (41). Sosyotelist davranış sergileyen bireyler sadece kendi yaşamını değil çevresindeki bireyleri de etkilemektedir. Bu durum literatürde "sosyotelizme maruz kalma" olarak ifade edilmektedir. Karşısındaki kişi ile iletişim kuramayan bireyin de bu davranış sonucunda dikkatini telefona vererek aynı davranışı sergilemesi yüksek bir ihtimaldir (25,27). Bu nedenle birey hem sosyotelist davranışı sergileyen hem de bu davranışa maruz kalan olabilmektedir (32). Sosyotelizme maruz kalan bireyler, yaşadıkları durumdan hoşnut olmadıklarını karşısındaki kişi ile iletişim kuramadıklarını belirtmektedir (29, 30). Hemşirelik öğrencilerinin sosyotelizme maruz kalma durumları ile sosyal medya kullanımı ve aile iletişimi durumlarını artırdığı, sosyal medya kullanımı ve aile iletişiminin sosyotelizme maruz kalma durumunun %14'ünü açıkladığı belirlenmiştir. Hemşirelik öğrencilerinin sosyotelizme maruz kalma durumlarının %86'sının diğer faktörlerden etkilendiği düşünülmektedir. Gençler arasında internet tabanlı cihazların kullanılmanın yaygın olmasının sosyal etkileşimin kesilmesine neden olduğu, özellikle akıllı telefonların kişileri yanındaki bireylerle iletişime girmek yerine akıllı telefonların sağladığı internet, sosyal medya, oyun gibi alanlarla ilgili olmaya teşvik ettiği böylelikle iletişim sürecinin olumsuz etkilendiği üzerinde durulmaktadır. Özellikle aile iletişimi olumsuz olan bireylerin hem bu davranışı sergilediği hem de bu davranışa maruz kaldığı, aileleri ile iletişime girmek istemeyen üniversite öğrencilerinin aileleri tarafından ya da arkadaşları tarafından sosyotelizme maruz bırakıldıkları vurgulanmaktadır (42). Bu çalışmanın da literatürde yer alan çalışmalar ile benzer şekilde bulgularının olduğu, sosyal medya kullanımı ve aile iletişiminin sosyotelizme maruz kalma üzerine etkisi olduğu, sosyotelizme maruz kalma davranışını açıklayan değişkenler arasında sosyal medya ve aile iletişimin önemli bir yeri olduğu düşünülmektedir.

SONUÇ

Çalışmada, hemşirelik öğrencilerinin sosyal medya ile aile iletişiminin sosyotelist olma ve sosyotelizme maruz kalma durumunu yordadığı bulunmuştur. Hemşirelik öğrencilerinin sosyotelist olma durumları ile sosyal medya

kullanımı ve aile iletişimi arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla çalışılan regresyon modelinin anlamlı olduğu, sosyal medya kullanımı ve aile iletişiminin %13'ünü açıkladığı belirlenmiştir. Hemşirelik öğrencilerinin sosyotelizme maruz kalma durumları ile sosyal medya kullanımı ve aile iletişimi arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla çalışılan regresyon modelinin anlamlı olduğu, sosyal medya kullanımı ve aile iletişiminin %14'ünü açıkladığı belirlenmiştir. Sosyal medya kullanımı ve aile iletişimi toplam puan ortalaması düşük olan öğrencilerin yüksek olan öğrencilere kıyasla sosyotelist olma durumu toplam puan ortalamalarının 0,36 kat daha yüksek, sosyotelizme maruz kalma durumlarının ise 0,37 kat daha yüksek olduğu bulunmuştur. Sonuç olarak bu çalışmada sosyal medya kullanımı ve aile iletişiminin hemşirelik öğrencilerinin sosyotelist olma ve sosyotelizme maruz kalma durumlarını etkileyen faktörler arasında önemli bir yere sahip olduğu belirlenmiştir.

Hemşirelikte lisans öğrencilerinin henüz mesleğe adım atmadan iletişim üzerine önemli etkileri olan sosyotelist olma ve maruz kalma durumlarına etki eden faktörlerin incelenmesinin çok önemli olduğu düşünülmektedir. Özellikle sosyotelist olma ve sosyotelizme maruz kalma durumu olan hemşirelik öğrencilerinin, klinik ortamda hasta bakımı ve hasta ile etkileşimine olan etkisinin mutlaka değerlendirilmesi, bununla birlikte ileriki çalışmalarda farklı örneklem gruplarında daha kapsamlı çalışmaların planlanması, sosyotelist olma ve sosyotelizme maruz kalma durumunu önlemeye yönelik girişimsel çalışmaların planlanması önerilir.

Yazarların Katkıları: Fikir/Kavram: P.U., D.A.; Tasarım: P.U., D.A.; Veri Toplama ve/veya İşleme: P.U., D.A.; Analiz ve/veya Yorum: D.A.; Literatür Taraması: P.U., D.A.; P.U., D.A.; Makale Yazımı: P.U., D.A.; Eleştirel İnceleme: P.U., D.A.

KAYNAKLAR

- World Health Organization [Internet]. Internet users by region and country, 2010-2016. (2016). [Updated: 2022 November 22; Cited: 2023 August 26]. Available from: <https://www.itu.int/en/ITU-D/Statistics/Pages/stat/Treemap.aspx>.
- We Are Social Digital 2022 [Internet]. [Updated: 2022 November 15; Cited: 2023 August 26]. Available from: <https://datareportal.com/reports/digital-2022-turkey>.
- We Are Social Digital 2022: Turkey [Internet]. [Updated: 2022 November 15; Cited: 2023 August 26]. Available from: <https://datareportal.com/reports/digital-2021-turkey>.
- Internet World Stats Top 20 Countries in Internet Users, vs. Rest of the World. [Internet]. [Updated: 2022 November 15; Cited: 2023 August 26]. Available from: <https://www.internetworldstats.com/top20.htm>.
- Turkish Statistical Institute. (2021). [Internet]. Hanehalkı Bilişim Teknolojileri (BT) Kullanım Araştırması, 2021 [Updated: 2022 November 15; Cited: 2023 August 26]. Available from: [https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Hanehalki-Bilisim-Teknolojileri-\(BT\)-Kullanim-Arastirmasi-2021-37437](https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Hanehalki-Bilisim-Teknolojileri-(BT)-Kullanim-Arastirmasi-2021-37437).
- Unicef The State of the World's Children (2017). [Internet]. Children in a Digital World [Updated: 2022 November 16; Cited: 2023 August 26]. Available from: <https://www.unicef.org/reports/state-worlds-children-2017>.
- Çiftçi H. Üniversite öğrencilerinde sosyal medya bağımlılığı. MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi. 2018; 7(4): 417-34.
- Güleç V. Aile ilişkilerinin sosyal medyayla birlikte çöküşü. Yeni Medya Elektronik Dergisi. 2018; 2(2): 105-20. <https://doi.org/10.17932/IAU.EJNM.25480200.2018.2/2.105-120>
- Ekşi Z. Siber aldatma. Oktik N, Reşitoğlu ÜH (Ed.). Aileyi Anlamak: Disiplinler Arası Yaklaşım içinde. Ankara: Nobel. 207-31; 2018.
- Singh MM, Amiri M, Sabbarwal S. Social media usage positive and negative effects on the life style of Indian youth. Iranian Journal of Social Sciences and Humanities Research. 2017; 5(3): 123-27.
- Stathatos P. Starting a relationship is difficult: Phubbing creates bad impressions and prevents the creation of relationships [PhD dissertation]. Weco: Baylor University; 2020.
- Erzen E, Odacı H, Yeniçeri İ. Phubbing: Which personality traits are prone to phubbing?. Social Science Computer Review. 2021; 39(1): 56-69. <https://doi.org/10.1177/0894439319847415>
- Samur S. Covid-19 Pandemi sürecinde Ankara'daki devlet üniversitelerinin instagram kullanımları üzerine nicel bir araştırma. Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi. 2020; 7(6): 436-57.
- Bakan U, Bakan U. Facebook'ta aile ilişkileri ve sosyal medya adanmışlığına yönelik bir içerik analizi. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi. 2017; 9(20): 54-68. <https://doi.org/10.20875/makusobed.284457>.
- Işık M, Kaptangil İ. Akıllı telefon bağımlılığının sosyal medya kullanımı ve beş faktör kişilik özelliği ile ilişkisi: Üniversite öğrencileri üzerinden bir araştırma. İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi. 2018; 7(2): 695-717.
- Yalçın M, Yalçın M. Sosyal medya kullanımı ve aile içi iletişim ilişkisi: Üniversite öğrencileri üzerine bir araştırma. Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi. 2018; 11(57): 738-43. <http://dx.doi.org/10.17719/jisr.2018.2486>.
- Demir Ü. Sosyal medya kullanımı ve aile iletişimi, çanakkale'de lise öğrencileri üzerine bir araştırma. Selçuk İletişim Fakültesi Akademik Dergisi. 2016; 9(2): 27-50. <http://dx.doi.org/10.18094/si.99029>.
- Sultana S. Social networking sites (sns) and family relationship: a study on youths of dhaka city. Journal of Humanities and Social Science. 2017; 22 (4): 46-52. <https://doi.org/10.9790/0837-2204024652>.
- Mutanana N. Social networks and the social interaction in family relationships among zimbabweans: a survey on the perceptions of residents in harare and masonaland west provinces of Zimbabwe. International Journal of Research in Humanities and Social Studies. 2016; 3(5): 62-8.

20. Kaygas Y, Şam M, Doğan YB, Yalçın C, Sonkur A, Durmuş Eker E. Social anxiety and self efficacy as predictors of social media addiction in adolescents. *Bağımlılık Dergisi*. 2023; 24(4): 461-74. <http://dx.doi.org/10.51982/bagimli.1230295>.
21. Türkiye İstatistik Kurumu. (2021). [Internet]. *Çocuklarda Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması*, 2021. [Son güncelleme tarihi: 22 Aralık 2021; Erişim tarihi:20 Ağustos 2023]. Available from: <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Cocuklarda-Bilisim-Teknolojileri-Kullanim-Arastirmasi-2021-41132>.
22. Akay A, Ayhan R, Orhan R, Öçalan, M. Üniversite öğrencilerinin serbest zaman yönetimi ile teknoloji bağımlılık düzeylerinin incelenmesi. *Uluslararası Kültürel ve Sosyal Araştırmalar Dergisi (UKSAD)*. 2023; 9(1): 71-84.
23. Choi SW, Kim DJ, Choi JS, Ahn H, Choi EJ, Song WY, et al. Comparison of risk and protective factors associated with smartphone addiction and internet addiction. *Journal of Behavioral Addictions*. 2015; 4(4): 308-14. <https://doi.org/10.1556/2006.4.2015.043>.
24. Ayar D, Bektaş M, Bektaş I, Akdeniz Kudubeş A, Selek Ok Y, Sal Altan S, et al. The effect of adolescents' internet addiction on smartphone addiction. *Journal of Addictions Nursing*. 2017; 28(4): 210-14. <https://doi.org/10.1097/JAN.0000000000000196>
25. Karaca F. Üniversite öğrencilerinin internet bağımlılığı düzeyleri ile akıllı telefon kullanma alışkanlıkları arasındaki ilişkilerin incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Derg.* 2017; 44: 581-97. <https://doi.org/10.21764/maeuefd.334953>.
26. Yayan EH, Dağ YS, Düken ME, Ulutaş A. Investigation of relationship between smartphone addiction and internet addiction in working children in industry. *Journal of Human Sciences*. 2019; 16(1): 143-54.
27. Tomczyk L, Lizde ES. Nomophobia and phubbing: wellbeing and new media education in the family among adolescents in Bosnia and Herzegovina. *Children and Youth Services Review*. 2022; 137: 106489. <https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2022.106489>.
28. Karadağ E, Tosuntaş ŞB, Erzen E, Duru P, Bostan N, Mızrak BŞ, et al. Sanal dünyanın kronolojik bağımlılığı: sosyotelizm (phubbing). *Addicta: The Turkish Journal on Addictions*. 2016; 3(2): 223-69. <https://doi.org/10.15805/Addicta.2016.3.0013>
29. Nazir T, Pişkin M. Phubbing: A technological invasion which connected the world but disconnected humans. *Int J Indian Psychol*. 2016; 3(4): 68-76.
30. Chotpitayasunondh V, Douglas KM. Measuring phone snubbing behavior: Development and validation of the generic scale of phubbing (gsp) and the generic scale of being phubbed (GGBP). *Computers in Human Behavior*. 2018; 88: 5-17. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2018.06.020>
31. Roberts JA, David ME. My life has become a major distraction from my cell phone: Partner phubbing and relationship satisfaction among romantic partners. *Computers in Human Behavior*. 2016; 54: 134-41. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2015.07.058>
32. Krasnova H, Abramova O, Notter I, Baumann A. Why Phubbing Is Toxic For Your Relationship: Understanding The Role of Smartphone Jealousy Among “Generation Y” Users: 2016. [Internet]. [Updated: 2022 November 16; Cited: 2023 August 26]. Available from: http://aisel.aisnet.org/ecis2016_rp.
33. Chotpitayasunondh V, Douglas KM. The effects of “phubbing” on social interaction. *Journal of Applied Social Psychology*. 2018; 48(6): 304-16. <https://doi.org/10.1111/jasp.12506>.
34. Orhan Gökşün D. Sosyotelist olma ve sosyotelizme maruz kalma ölçeklerinin türkçeye uyarlanması. *Afyon Kocatepe University Journal of Social Sciences*. 2019; 21(3): 657-71.
35. Şükrü B, Enes B. Gelişmeleri kaçırma korkusu (fomo) ile akıllı telefon bağımlılığı ilişkisinde kullanım süresinin aracılık rolü. *Medeniyet ve Toplum Dergisi*. 2022; 6 (2): 103-20.
36. Ruckwongpatr K, Chirawat P, Ghavifekr S, Gan WY, Eh Tung S, Nurmala I et al. Problematic Internet use (PIU) in youth:a brief literature review of selected topics. *Current Opinion in Behavioral Sciences*. 2023; 46: 101150.
37. Cao S, Jiang Y, Liu Y. Analysis of Phubbing Phenomenon Among College Students and Its Solution. *Journal of Arts and Humanities*. 2018; 7(12): 27-32.
38. Çerçi ÜÖ, Canöz N, & Canöz K. Covid-19 krizi döneminde bilgilene aracı olarak sosyal medya kullanımı. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Derg.* 2020; 44: 184-98.
39. Kevereski L, Iliev D. Face to face communication in families--the historical and contemporary perspective. *Research in Pedagogy*, 2017; 7(2): 168-86.
40. Vanden Abeele M, Antheunis M, Schouten A. The impact of phubbing on impression formation, conversation and relationship quality. *Computers in Human Behavior*. 2016; 62: 562-69.
41. Yanık A, Özçiçek S. Akıllı telefon bağımlılığında sosyal medya ve oyunların etkilerini anlamak. *Uluslararası Halkbilimi Araştırmaları Dergisi*. 2021; 4(7): 177-92.
42. Sepetçi P, Özdemir S, Sever M. (2021). Canım sıkılıyor! can sıkıntısı, sosyotelizm ve gelişmeleri kaçırma korkusu. *Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü e-Dergisi*; 5(1): 26-36.
43. Elitaş SK. Sosyal medyanın toplumsal dönüştürücülüğü: sosyal medya kullanan ergenlerin aile içi iletişim süreçlerine katılım düzeyleri üzerine nicel bir araştırma. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*. 2020; 16 (30): 2616-632. <https://doi.org/10.26466/opus.777748>.
44. Aagaard J. Digital akrasia: a qualitative study of phubbing. *AI & Society*. 2020; 35 (1): 237 44.
45. Akbağ M, Sayiner B. Dijital teknolojinin yansımaları: ebeveyn teknoloferansı ve sosyotelizmi. *Humanistic Perspective*. 2021; 3(3): 753-78.